

MKBA Ondergronds Ruimtegebruik

*van afwegingsinstrument naar
planoptimalisatie*

Olaf Koops

Netherlands Economic Observatory

Presentatie Flexifal 2016, gehouden op 16 januari 2016 te Amsterdam

Wat is een maatschappelijke kosten-baten analyse?

Overzichtelijke beschrijving van alle effecten van een projectalternatief die de maatschappij ondervindt

Welvaartsbegrip: financiële, economische en maatschappelijke waarde

Zo veel mogelijk in euros uitgedrukt (rationalisatie)

Uniformiteit, transparantie, vergelijkbaarheid

Afwegingsinstrument voor publieke investeringen

Waarde in de economie

- Directe effecten (eigenaren/exploitanten, gebruikers)
- Indirecte effecten (doorwerking directe effecten via markten)
- Externe effecten (doorwerking via niet-geprijsde goederen die het welzijn van derden beïnvloeden)
  - Positief: kennisspillover, agglomeratievoordeel
  - Negatief: lawaai, congestie, fijnstof, bodemvervuiling, cultuurhistorie
- Vanuit Economische Theorie allerlei methoden ontwikkeld om niet-geprijsde effecten te waarderen
- Niet alle effecten in euro's uitgedrukt in MKBA (PM posten, kwalitatief)

OEI leidraad

- Betuwelijk debacle
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu
- Verplicht voor publieke investeringen in (grote) infrastructuur, vrijblijvend toegepast op andere domeinen (zorg, ICT, veiligheid, etc.)
- Uniformiteit in aanpak MKBA
- Richtlijnen en aanwijzingen voor opzet MKBA
  - Effecten
  - Saldo kosten en baten
  - Risico's en onzekerheden

MKBA voor planoptimalisatie

- Redeneerlijn MKBA toepassen in ontwerpfase
- Instrument voor inzichtelijk maken van waarde
- Met je plannen meer waarde creëren

- 4 Principes
  - Wat is het probleem?
  - Niets doen is ook een optie
  - Maximaliseer de baten
  - De bestuurder beslist

1. Wat is het probleem

- Probleemanalyse
  - Doelstelling/ambitie van een project definiëren
  - Heb je wel het juiste probleem of ambitie te pakken?
  - Is het erg als je probleem niet wordt opgelost?
-
- Ratio

2. Niets doen is ook een optie

- Wat gebeurt er als we het project niet uitvoeren? Wat is de meest waarschijnlijke ontwikkeling?
- Niets doen is niet dat er niets gebeurt.
- Definitie van het nulalternatief is cruciaal.
- Projectalternatieven worden afgezet tegen het nulalternatief. Veel baten kunnen ook al in het nulalternatief plaatsvinden, zonder de kosten van het projectalternatief.

3. Maximaliseer de baten

- MKBA stelt 1 vraag: wordt NL beter van uw project?
- Maximaliseer baten eerst, dan pas minimaliseren van kosten
- Wie zijn de winnaars en verliezers?
- Hoe kunnen winnaars verliezers compenseren?

- MKBA saldo en saldo business case

4. De bestuurder beslist

- MKBA beslist niet!
- MKBA is slechts een bron van informatie
- MKBA maakt effecten inzichtelijk, keuze blijft een politieke afweging
- Maatschappelijk draagvlak, verdelingsvraagstukken, financiering, niet wenselijke effecten

De ondergrond in MKBA

- Ondergrondse projecten
  - Parkeergarages
  - Bundeling van kabels en leidingen
  - Grond- en drinkwaterwinning
  - WKO systemen
  - CO2 opslag
  - Bodemenergie
  - Olie en gas, delfstoffenwinning
- Ondergrondse baten en kosten
  - De baten van de ondergrond liggen boven de grond!
  - Graafkosten
  - Opslagcapaciteit (water, energie, CO2)
  - Geothermie